

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

26. Nostrorum virtutem quam mire[m] promouet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

lixa omnino, sed pœnitentium ardori tam breuis, vt iis inhibendis non parum negotij esset, cædebant enim seipsi tam crudè vt interdum animo linqueretur, & esse domi quatuor aut quinque ex nostris fratribus oporteret, qui medicarentur eorum plagas. Parciùs visum est instituto tam sanctoquauis hebdomada semel frui; & abnuente prudenter Berzeo, ne sæpius; priuatim familiæ singulæ illud vsurpare; pueri octo aut nouem annorum imitari; matres filiis flagella texere, saccosque aptare quibus tecti, sacram ædem adirent, & manu debili in seipsos sauirent. Quod esse cœteris absque magno imitationis, & ruboris stimulo minimè poterat. Atque hic lubet aduertere quod profuturum sit ad erudiendas eorum molestias quos præclara in Dei obsequium molitos, aut vexat inuidentiæ æmulorum, aut illorum reprehensiones, quorum prudentiæ, animæ cura stultum sapit, damnatque in aliis, quæ per ignauiam contingere refugit. In Berzeum enim & multi, & multa obloqui. Hanc esse nimirum imprudentiæ potius quam feruoris intemperantiam; Goam denique non esse hæreticam, vbi tanta esset vociferatione opus, duarum & trium in diem concionum; diei veneris afflictationem, inconsiderantiæ esse haud ferendæ, & vero non posse diu consistere. Familiaritati nimis domesticæ, & Christi contemptui patere illum Eucharistiæ vsu crebriorem; tanta pompa in dictum, & populi motu Iubilæum, vel fictum, vel dolosum, quod non esset sigillis Pontificiis munitum. Sed horum hominum tota ex luto sapientia, Berzeo verbum aut syllabam sua illa omni coaxatione non expressit, nec animi offensi vestigium. Vnum doluit hanc ab iis prodire quos pecularis officij ratio ad promouendam Dei gloriam haberet obstructos. Abundè sibi ad defensionem omnem ratus, quod planè nil mouisset nisi de Episcopi, eiusque Vicarij assensu; Christo de cœtero committens vt suam gloriam, opusque cuius auctor esset tueretur.

Florente diuinis studiis in hunc modum Goa, adest è Iaponia Xauerius mensè Februario anni 1552. iteraturus quamprimum in Sinas navigationem. Exin duplex Berzeo lætitia; tum quod reuideret hominem sibi tam intimè amicum, quàm erat illi Apostolica virtutis excellentia similis; tum quod fore se illi speraret comitem, in fines vltimos Orientis, sed contra quàm certo crediderat, fefellit eum spes, Christianæ rei nimium intererat Goæ Indiarum vrbe primaria hominem versari tot Dei donis peculiaribus absolutum; & nostræ priuatim Præsidem, qui Societatem, æmulatione sui sanctè; sapienter sua prudentia regeret, ob hæc illum (quod libro proximò dictum est) Goæ Collegio Rectorem præfecit Xauerius, & suas Prouincialis vices tenere per Indiam iussit: quæ dum ad Ignatium scriberet, lineis duabus contexuit amplissimam hominis excellentis commendationem. [Rectorem ait, huius Collegij P. Gasparem Berzeum constitui, virtute insignem, cœli opibus cumulatam, verbi Dei Præconem eximium, & ciuitati vniuersæ, ac nostris gratissimum] ita vrbs vnus angustiis vastos illos coactus

26.
Nostrorum
virtutem
quam mirè
promouet.

contrahere spiritus quibus incitabatur ad longe vastiora, perinde illic eos exeruit, vt si omnem Goæ haberet Iaponiam, & Sinas: verum procurandæ ciuium saluti haud se tantopere immergebat, vt rectæ nostrorum gubernationi parte vlla deesset. Omnes statim à Xauerij discessu Pasca inceunte dies quadraginta meditationibus sacris exercuit, interiecta deprimendi sui, vario domandique vsu inter singulas meditandi horas, quo paratior ascendente in cælum Christo vota repeterent, deoque arctius, & Societati iungerentur. Huic votorum instaurationi, horarum duarum sermone prolusit, de beneficioj vocationis, pro magnitudine æstimando, de illius scopo, & necessariis ad illum virtutis & literarum præsiidiis. Cumque huius secessus prolixitas eorum animos non iucundè minus quam vtiliter affecisset, indulgit, vt in sextum mensum illum producerent, seposita interim omni de literis cogitatione. Quibus festo S. Hieronymi resumendis, cum Societatis nondum essent vulgatæ constitutiones, hunc suis dièi ordinem descripsit, vt horas studio septem darent, duas & sesqui meditationi, præter destinata spatia rei sacræ, & examinibus conscientiaë duobus, piis colloquiis à prandio mediam laxandi animi titulo; tantumdem aliquid audiendo de Christi vita & beneficiis quod narrabat: ter demum quaque hebdomada, de aliqua virtute religiosæ professioni maximè congrua, quod diserebat apud illos per vnã aut alteram horam.

27.
Berzeus quã
potens di-
cendo.

Porro nihil æquè ad bonum animorum illi procedebat, vt præconium verbi Dei ad populum, in quo vim planè apostolicam spirabat; diuersis per hebdomadam locis diuersi argumenti conciones habebat quatuordecim & plures; timebaturque de numero illo ne quid remitteret; tantum aberat vt tæderet eundem toties audire. Fuit quando hiems eluvionibus imbrium præter morem effusa, impeditos fecerat ad templum aditus, idcirco è pulpito auditoribus edixit, dum cælum quiesceret, se concionibus parsurum vt eorum incommodo parceret, sed exitit populi vna vox deprecantis ne faceret, nec esset de ipsis sollicitus, venturos enim se, etsi solum in pluvias corrueret cælum, & vero dicebatur vulgo; supicionem de se facere mali Christiani qui Berzei concionibus non adesset. Nec erat dicentis oratio ex disertis ingenij, naturæ sponte manans facundia; nec è contrario, arte, & studio curiosius adornata, oblectare animorum fastidia promptior, quàm teporem, & frigus accendere. Depromebat illam pectus Deo plenum, ex Euangelij haustam libro & Christi morientis. Nam cum vigilatas contemplando noctes æternis fidei effatis altè animo imprimendis traduxisset, plus satis deinde horæ dimidium illi erat, vt in concionem illa digereret. Quanquam etiam non negarim, fuisse ad dicendum egregiè natum, nec enim refugit gratia, naturæ vti famulatu. Sed nêrvum omnem roburque suadentis ex interiori profectum spiritu, vnãque ambiens audientium salutem, dictis concolor vita vehementer augebat, sequebanturque inde non ij modo quibus nihil citius arefcit lacrimarum

motus